

5

Ideals i anhels de sant Francesc Coll en la seva tasca de missioner popular.

Ideals

Vocació dominicana

Després de sentir que un desconegut li deia anant pel carrer: «Tu, Coll, t'has de fer dominic», ja no es va poder treure del cap la nova iniciativa que s'obria davant seu. Com que no era ràpid a l'hora de prendre decisions importants, es prengué un temps per a pregar, reflexionar, consultar i assegurar-se de la seva autèntica vocació.

Des del començament de l'etapa de formació havia manifestat un interès constant a viure la veritat i a predicar-la enmig de tanta ignorància i desorientació religiosa.

Segur que no li va ser difícil centrar-se en els elements bàsics per créixer en la seva vocació dominicana: estudi assidu de la veritat sagrada, zel per la salvació de les ànimes, dedicació a l'ofici diví i a la pregària, predicació evangèlica per a difondre per tot el món la llum de l'evangeli.

Com a fundador, el seu ideal era que les germanes fossin dominiques.

«Aquestes germanes, flors de l'arbre plantat pel meu pare sant Domènec, sortiran com brillants estrelles per il·luminar amb la seva doctrina les innumbrables nenes que van caminant entre les tenebres més espesses de la ignorància» (cf. *Regla o forma de viure*).

Home de pau i de reconciliació

La guerra civil havia destrossat molts pobles i la gent es movia entre odis i discòrdies... Molts quedaven sense casa, altres sense aliments ni vestits, altres eren presoners de guerra; en una paraula, els faltava tot. No és difícil imaginar l'estat d'ànim d'aquella gent.

Al poble de Moià, concretament, el 1839 hi trobà una situació tan penosa que li donà l'oportunitat d'arribar al cor d'aquella gent tan angoixada. Pujà a la trona, mirà l'auditori i va

començar el sermó amb aquestes compassives paraules: «Pobres mares! Pobres fills! Pobres esposes!». Els fidels, commoguts, amb prou feines el deixaren continuar, perquè els plors gairebé apagaven la seva forta veu. Llavors els parlà de la caritat, el perdó i la misericòrdia... Els ànims abans tan aferrissats es van anar amansint, els odis cessaren i la pau anà tornant a les famílies.

Aquesta experiència fou vital i il·luminadora sobre l'eficàcia de la Paraula de Déu predicada amb el cor més que amb la boca.

Altres relats semblants podríem trobar en tants pobles i ciutats on predicà l'infatigable missioner: Esterri, Tremp, Balaguer, Girona, Barcelona, Lleida i una llista interminable.

Tota la seva vida estigué marcada per la Paraula de Déu. Va ser un portador de la Paraula per molts pobles que havien perdut la fe. Francesc Coll els despertava la fam de la Paraula, el desig de viure una vida cristiana. Donà testimoni de què significava el trobament amb el Senyor. Fou un home de pau, d'esperança, de caritat, de reconciliació en tots els pobles que havien conegut la guerra i n'havien patit les conseqüències. Realment era un home de Déu, que sabé portar la pau i la reconciliació a moltes famílies, en aquella societat dividida per discòrdies i ressentiments.

Intensa vida de pregària

En els anys de seminarista, Francesc destacà per la seva aplicació, bondat, bon tracte i vida de pietat. Solia arribar a Vic una hora abans que comencessin les classes i pregava en alguna església retirada.

La seva preparació principal, abans de cada missió i mentre durava, la feia en la pregària, vora el sagrari, resant el rosari o contemplant alguna imatge. Li atribueixen una resposta donada per mitjà d'un gest, quan sant Antoni M. Claret li va preguntar d'on treia tot el que havia predicat. Es limità a assenyalar un díptic amb una imatge de la Santíssima Trinitat en un costat i la Mare de Déu dels Dolors a l'altre. Una cosa semblant es diu també que va contestar el mateix pare Claret a una pregunta que li féu el pare Domènec Coma, condeixible del pare Coll.

Per les mateixes referències ja indicades em consta que el servent de Déu, portat de la seva gran fe, no sols va ser complidor i observant de les seves obligacions i deures, sinó que també estimava molt el do de l'oració, que practicà assíduament, i es complaïa a tenir l'oració mental pràcticament amb les germanes, les quals deien que guardava sempre el do de la presència de Déu, en què practicava totes les coses.

El Pare Coll sempre va manifestar una devoció pura a la Mare de Déu, expressada d'una manera especial amb el rés assidu del sant rosari i l'oració de l'àngelus. Es llevava molt d'hora per entregar-se a l'oració mental. Aquest mateix mètode guardava quan es dedicava a les predicacions, confessant a la nit fins a les dotze i levant-se a les quatre de la matinada». (Testimonis)

En l'homilia de la beatificació, celebrada a la basílica de Sant Pere del Vaticà, el papa va fer ressaltar el seu admirable servei a l'Església i als homes; després de ponderar el significat de la seva persona i obra, assenyala el fonament en què aconseguí recolzar-ho tot: «Una tasca absorbent, però a la qual no falta una base sòlida: la pregària freqüent, que és el motor de la seva activitat apostòlica. En aquest punt el nou beat parla d'una manera molt eloqüent: és ell mateix home d'oració; per aquest camí vol introduir els fidels (basta veure el que diu en les seves dues publicacions, *L'hermosa Rosa* i *L'Escala del Cel*); aquest és el camí que assenyala en la *Regla* a les seves filles amb paraules vibrants, que per la seva actualitat faig també meves: *La vida de les germanes ha de ser vida d'oració [...] Per això us manó i us torno a manar, estimades germanes, que no deixeu, si no és per una causa gravíssima, la santa oració*» (Joan Pau II).

Pobresa

Francesc Coll practicà la pobresa religiosa en les seves múltiples manifestacions:

Així ho expressen les declaracions dels testimonis en el procés:

- Va viure la pobresa fins a l'exageració, la seva vida era senzilla i austera.
- Visqué sense casa pròpia i renuncià totalment a les coses mundanes.
- Sent estudiant a Vic, va entendre a què l'obligava la llei del treball.
- Quan era religiós, practicà perfectament la pobresa, encara que es trobava fora del convent; i per amor a la pobresa no va voler rebre, per la predicació i la resta de funcions del seu ministeri, més que l'estrictament necessari per a viure.
- Per la santa pobresa s'accontentava de vestir molt humilment i amb l'imprescindible. També era pobre en el mobiliari de casa i no permeté mai cap objecte superflu; el poble li deia «el pobret».
- Era auster amb ell mateix, però generós amb els pobres, als quals donava tot el que tenia.
- El servent de Déu volgué viure en el món completament després de totes les comoditats i en la més extrema pobresa.
- Professava una gran caritat als pobres, i els donava fins i tot el menjar que li preparava la seva germana, amb la qual vivia, i accontentant-se ell amb una sopa de blat de moro.
- Vestia pobrament i anava tan apedaçat, que la senyora Massot li va dir un dia: «Per què va vestit tan pobrament?». Ell contestà: «Perquè he promès pobresa i he d'observar-la».
- Solia portar trossos de pa a la butxaca. Si li preguntaven per a què els portava, responia: «Són les primícies dels pobres». Alguns cops preguntava a la seva germana Teresa: «Què hi ha per a dinar?». Sentida la resposta, manava repartir l'àpat entre els pobres que s'esperaven a l'escala.

La pobresa que va viure a Moià era notable; un dia es va quedar amb només sis monedes, per haver-ho repartit tot als pobres; perquè, auster amb si mateix, era generós amb els altres. Quan es va retirar a Vic, tenia a casa seva alguns estudiants pobres; el mobiliari de la casa consistia en el llit, una llibreria, dues cadires, una taula, un crucifix, una imatge de sant Francesc de Paula, el nom del qual portava, i un díptic, que va conservar, amb les imatges de la Santíssima Trinitat i la Mare de Déu dels Dolors.

Preocupació constant: la glòria de Déu i la salvació de les ànimes

Durant la seva llarga permanència a Moià fou un prevere exemplar, zelós de la glòria de Déu, de la Mare de Déu i de la salvació de les ànimes. Era opinió general que per la salvació de les ànimes feia qualsevol sacrifici (*Testimonis*, pàg. 218). No es limitava a simples actes de caritat.

Tenia preferència pels infants. Veia que els nens i joves creixien sense educació cristiana. Mirava la joventut desvalguda amb un afecte especial, sobretot quan prometia en el servei de Déu i la salvació de les ànimes...

Era incansable en el treball, tant al confessionari com a la trona, i es distingia en el zel amb què ensenyava la doctrina als nens i nenes, unes vegades reunint-los a l'església, altres vegades a casa seva. Sempre trobava ocasió per a ensenyar el camí del cel!

Gairebé en tots els sermons deia que havíem estat creats per al cel. «Al cel, al cel, germanets, al cel, al cel, a la vida eterna, a la benaurança eterna...». Aquestes paraules, dites amb la unció amb què ell les deia, entendrien gairebé tot el poble, fent omplir de llàgrimes els ulls de molts.

Sovint deia: «Al cel, al cel», i inculcava amb fervor la devoció del rosari. Des de la trona advertia: «Si em necessiteu, crideu-me a qualsevol hora de la nit». Les seves converses eren sempre sobre el cel i la congregació.

La germana Agnès Pujol, que el va conèixer, conta que en la seva última malaltia, en parlar-li del cel, tot seguit deixava de plorar, i seguia la conversa tot mostrant un viu desig de ser-hi. Ella li acostumava a dir: «Pare, què farà per mi al cel?», i ell deia: «Et guardaré una perla de la meua corona». «Només pensant en el cel, va quedar satisfet»...

A les germanes els deia sovint: «Germanes, quan es trobin aclaparades i afligides, aixequin els ulls al cel i recordin que aquella és la seva estimada pàtria». Quan, ja cec i impossibilitat, les germanes li deien: «Què serà de nosaltres quan vostè mori?». Ell, amb tota senzillesa, i com qui tracta de la cosa més natural del món, contestava: «Més útil els seré al cel».

Balada al pare Coll

Avui volem recordar, pare Coll, aquell anhel de vida eterna,
de vida eterna que tu duies tan endins.

Assedegat estaves de Déu, assedegat estaves del cel
i per això expressaves un profund sentiment
repetint molts cops com un dolç balbuceig:

*La vida eterna, eterna,
al cel, al cel, al cel.*

Quan el cel és proximitat, el soroll es fa silenci
i se sent l'harmonia que canta l'univers.

Quan el cel és proximitat, tot és tan senzill i bo:
el rierol de la font, l'ocell i l'estel.

Quan el cel és proximitat es viu cada moment
assaborint el goig d'existir aquí en el temps.

Amant de l'Eucaristia

El fervor amb què celebrava la missa el feia semblar extasiat; la deia amb pausa, però sense pesadesa, estenent els braços amb visible devoció, tant, que la gent, durant les missions, preferien la seva missa a la dels seus companys; el mateix succeïa quan resava el rosari, i durant l'oració mental, en la qual estava sempre de genolls, repetint amb gran fervor, quan la feia amb la comunitat: «Avivem la presència de Déu, Déu ens escolta», i altres jaculatòries que, com fletxes, travessaven el cor (*Testimonis*, pàgs. 370-371 i 387).

Abans de la missa passava una estona de genolls preparant-se (encara que, d'altra banda, estigués ocupat al confessional), i l'estona que després donava gràcies solia ser llarga (*Testimonis*, pàgs. 386-387).

Gran devot de la Mare de Déu i ardent propagador del rosari

Quantes vegades se'l va veure a la trona amb el rosari a la mà, animant els seus fidels oients a la devoció de la Mare de Déu, i mostrant-los el rosari, els deia que era l'escala més directa per a pujar al cel! Com a veritable fill del nostre pare sant Domènec, n'heretà l'esperit, i sobretot la devoció a Maria, i especialment la del rosari.

Animava molt a la confiança i a la devoció a la Mare de Déu; predicava, com va escriure en les seves *Addicions a les Regles*, sempre parlant del cel i de la Mare de Déu, repetint molts cops: «Maria, Mare» (pàg. 81).

«El que us encarrego d'una manera particular, és que professeu una cordial devoció a Maria Santíssima. Sí, sí, estimeu Maria, perquè ella estima els qui l'estimen, i els que són sol·lícits a buscar-la la trobaran».

«Té en el seu poder les riqueses, la glòria i l'abundància per a enriquir els que li donen el cor, els que se li acosten amb una vertadera devoció i confiança».

Home d'esperança

El pare Francesc Coll va posseir la virtut de l'esperança en un grau heroic. Per aquesta virtut tendia amb totes les forces a la possessió i visió beatífica de Déu, com al seu objectiu últim. A més a més esperava de la bondat i misericòrdia infinita del Senyor, pels mèrits de Jesucrist i per la intercessió de la Mare de Déu i de tots els sants, els mitjans necessaris i sobrenaturals per a aconseguir-lo.

Per al servent de Déu els béns temporals perdien tot valor, comparant-los amb els eters, i tot en aquest món li servia per a elevar-se a Déu i posseir-lo al cel. Mantingué aquesta idea en totes les seves aspiracions, però especialment en la grandiosa obra de les missions.

El pare Coll manifestà una esperança heroica, suportant les persecucions dels revolucionaris amb el sol pensament del cel: «Només mirant al cel, deia, em sento satisfet!».

Feia freqüents actes d'esperança i els recomanava; infonia a tots el desig del Paradís. Lligava els cors amb aquestes paraules: «Al cel, al cel, al cel»; i a tots feia aquesta pregunta: «Quan anirem al cel?».

En el pare Coll va brillar la virtut de l'esperança en aquella confiança il·limitada que tingué sempre en Déu; sobretot en els moments crítics de la congregació que havia fundat. «Qui ha esperat en Déu, deia, i ha quedat confós?». Gràcies a aquesta confiança tan gran en la divina Providència obtingué molts ajuts econòmics extraordinaris.

Tenia una confiança molt especial d'aconseguir la salvació eterna per la intercessió de la Mare de Déu, a qui contínuament invocava i la devoció de la qual no parava de recomanar.

La certesa de la seva esperança es reforçava amb el do del temor de Déu. Aquest temor es manifestava en la seva manera de fer. Es creia un gran pecador; no tenia confiança en si mateix i s'encomanava a les pregàries de les germanes. Repetia sovint, sobretot en l'última malaltia: «Senyor, tingueu pietat de mi, que sóc un gran pecador».

Caritat heroica

El pare Coll es va distingir pel seu gran amor a Déu, a qui estimava amb tot el cor, amb tota la ment, amb tota l'ànima i amb totes les seves forces; amb l'estimació d'una amistat transcendent, progressiva, perfecta i plena. Buscà sempre la glòria de Déu i el bé dels altres.

Les germanes deien del pare Francesc que era un volcà d'amor de Déu, sempre en activitat, i que per això la seva llengua lloava Déu i la Mare de Déu contínuament amb jaculatòries, i exhortava tothom a lloar-lo.

Va manifestar la seva caritat heroica en el zel amb què predicava, tant, que a Olot la gent deia que era el bon Déu qui els parlava. No hi havia res que li agradés si no portava el segell de la caritat, i fins mirava amb prevenció les mateixes obres piadoses, si no tenien la condició indispensable de l'amor a Déu.

Animat d'aquesta caritat, la comunicava amb tots els seus actes. Si parlava, parlava per amor de Déu; si predicava, predicava per amor de Déu; si s'exposava a les enraonies de la gent i als perills, s'hi exposava per amor de Déu; si menjava, si bevia, si feia qualsevol altra cosa, tot ho feia per amor de Déu.

Des de la trona parlava de Déu, de les seves perfeccions i atributs divins, de tal manera que entusiasmava els oients.

Manifestava també el seu gran amor a Déu amb el zel indescriptible amb què promovia el culte diví, sotmetent-se, sobretot en les missions, a incomoditats que li impedien tot repòs.

El pare Coll va tenir amb el Senyor una caritat tan gran, que escrigué en la regla de les germanes: «Us recomano totes les virtuts; però d'una manera especial “la caritat, la caritat, la caritat”». I altres vegades deia: «És tant l'amor que tinc a Déu, que si pogués, faria píndoles d'amor de Déu, perquè tothom en pogués participar».

Estimava Déu amb una caritat perfecta; no tan sols posava habitualment el cor en ell, de tal manera que no pensava, deia ni feia res contra ell, sinó que posava tota l'atenció a donar-se-li tot, preferint el que més li agradés.

Expressava com estimava Déu en la manera de dir la missa, amb un recolliment que edificava. També, quan parlava de la Mare de Déu i de sant Domènec, li canviava la cara.

La caritat del servent de Déu era tan gran que quan ja no hi veia gens deia: «Estic tan conforme amb la voluntat de Déu que, si sabés que tocant-me els ulls em curaria, però això no fos del seu grat, no ho faria pas».

DOS DESITJOS MOLT VIUS Assegurar una predicació contínua i facilitar la vida religiosa a les noies que s'hi sentien cridades

Els motius que impulsaren el pare Coll a la fundació de la congregació eren dos. El primer, a més de la glòria de Déu, era el desig d'assegurar el fruit de les seves predicacions als pobles per mitjà de les germanes que es dedicarien a ensenyar a les nenes dels pobles el sant temor de Déu, el respecte i submissió als pares i superiors, tot donant-los una instrucció suficient. El segon era el desig de procurar a les noies pobres que se sentissin cridades a la vida religiosa una congregació en què poguessin viure la seva vocació, encara que no tinguessin mitjans econòmics.

Què passarà als pobles quan s'acabin les missions? Qui els recordarà els seus deures cristians?

Veia ben clar que el treball missioner revifava la flama de la fe i la vida cristiana al cor de la gent, però, què passaria després? Sense atenció pastoral, sense ensenyament religiós, la gent tornaria a caure en els seus costums relaxats, els nens i els joves creixerien sense educació cristiana i la ignorància, sobretot en la dona, continuaria sent la causa de molts mals.

Qui em seguirà? Com continuar l'obra començada? Atent a l'Esperit Sant, el pare Coll anava entreveient la solució a les seves dues preocupacions: donar continuïtat al seu treball evangelitzador i facilitar la vida religiosa a noies que havia conegut i que coneixeria, que estarien desitjoses de viure segons el carisma dominicà.

El pare Coll, mogut pel zel de la glòria de Déu, de la salvació de les ànimes i del foment de la devoció del rosari, i palpant en les seves missions, d'una banda, les fatals conseqüències de la ignorància, sobretot religiosa, i de l'altra, trobant moltes noies inclinades a la vida religiosa, però sense poder-la abraçar perquè no tenien prou diners per al dot, després d'haver-ho encomanat molt a Déu i consultat amb eclesiàstics savis i fervorosos, decidí fundar un institut de germanes del tercer orde del seu pare sant Domènec de Guzmán, orde ja instituït pel sant patriarca i aprovat per més de trenta papes. El 1856 va posar, doncs, els fonaments d'aquesta nova congregació, a la ciutat de Vic, amb coneixement i aprovació dels prelats eclesiàstic i regular.

Després de reunir, el 15 d'agost, el primer grup de postulants al Call Nou de Vic, de fundar una casa a Roda de Ter (25 d'agost de 1856) i de defensar amb totes les forces aquella «tendra planta», és a dir, la congregació, que es veia atacada per tota mena de torbonades, pel desembre anà a Lleida a predicar, probablement algun novenari d'ànimes, i tornà a Vic acompanyat de nou postulants més.

Veient els iniciadors de les germanes anomenades servites que els objectius del nou fundador eren semblants i que la nova congregació semblava tenir més solidesa, acordaren amb ell que convidarien les primeres a deixar l'associació de servites, en la qual s'havien ajuntat i no havien professat encara, i a entrar a la naixent congregació del tercer orde de sant Domènec, pla que totes van acceptar, després d'haver-ho reflexionat bé en uns exercicis espirituals.

El nou fundador, coneixent ja els inapreciables dots de la germana Rosa Santaeugenia, l'elegí per a dirigir les altres i com a companya inseparable en la instal·lació de les cases filials.

El mes de setembre de 1857 Rosa Santaeugenia feia la professió religiosa junt amb onze germanes més. Eren les primeres professions de la congregació.

Dominiques de l'Anunciata - C/ La Granja, 5 - 28003 MADRID